

เรื่อง จุกโรหิณี

รายละเอียด

จุกโรหิณี ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dischidia major* (Vahl) Merr. (ชื่อพ้องวิทยาศาสตร์ *Dischidia rafflesiana* Wall.) จัดอยู่ในวงศ์ตีนเป็ด (**APOCYNACEAE**) และอยู่ในวงศ์ย่อยนมตำเลีย (**ASCLEPIADOIDEAE** หรือ **ASCLEPIADACEAE**)

สมุนไพرجุกโรหิณี มีชื่อท้องถิ่นอื่นๆ ว่า ข้าวฟ่าง (คนเมือง), บวบลม (นครราชสีมา, อุบลราชธานี), ฟุงปลา (จันทบุรี, ตราด), กล้ายมูสัง (พังงา), จุกโรหิณี (ชุมพร), กล้ายไม้ (ภาคเหนือ), โกฎฟุงปลา จุกโรหิณี ฟุงปลา ช่อน (ภาคกลาง), เถาฟุงปลา (ระยอง, ภาคตะวันออก), โกฎฟุงปลา (ไทย), นมตำไร (เขมร) เป็นต้น

ลักษณะของจุกโรหิณี

ต้นจุกโรหิณี จัดเป็นไม้ล้มลุกที่มีลำต้นเลื้อยทอดไปตามต้นไม้อื่นๆ ตามข้อเถาจะมีรากงอกออก มีไว้สำหรับใช้ยึดเกาะ ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ด สามารถพบได้ตามป่าดงดิบทั่วไป ป่าชายเลน ป่าแพะ และป่าเบญจพรรณ

ใบจุกโรหิณี ใบเป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้ามกันเป็นคู่ ๆ หรือออกเป็นใบเดี่ยว ใบมี 2 แบบ ลักษณะแตกต่างกันมาก ซึ่งจะอยู่บนต้นเดียวกัน คือ แบบแรกมีลักษณะรูปร่างคล้ายถุงปากแคบ แบนเป็นเหลี่ยม ๆ ผิวด้านนอกเกลี้ยงเป็นสีเขียวหรือสีเหลือง ส่วนด้านในเป็นสีม่วง มีขนาดกว้างประมาณ 2-2.5 เซนติเมตรและยาวประมาณ 5-12 เซนติเมตร ส่วนแบบที่สองเป็นแบบใบธรรมชาติ ลักษณะของใบเป็นรูปค่อนข้างกลม ปลายใบมน มีติ่งแหลมสั้น ๆ เนื้อใบหนาและอวบน้ำ ใบมีขนาดยาวประมาณ 1-2 เซนติเมตร

ดอกจุกโรหิณี ออกดอกเป็นช่อสั้น ๆ ขนาดเล็ก ช่อละประมาณ 6-8 ดอก โดยจะออกตามง่ามใบตรงข้ามกับใบ ดอกเป็นดอกขนาดเล็ก มีกลีบดอก 5 กลีบ โคนกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดสั้น ๆ และป้องเบี้ยวไปอีกข้างหนึ่ง ส่วนตรงปลายเป็นรูปกรวย ที่ปลายปากดอกเต็มไปด้วยสีม่วงและมีขนอยู่ด้านนอก ส่วนกลีบเลี้ยงดอกหรือกลีบรองดอกมี 5 กลีบ ลักษณะของกลีบเลี้ยงเป็นรูปรีหรือรูปไข่ ตามขอบกลีบดอกจะมีขน กลีบดอกกลมและยาวประมาณ 1 มิลลิเมตร โคนดอกเชื่อมติดกันเล็กน้อย

ผลจุกโรหิณี ออกผลเป็นฝัก ฝักเป็นสีเหลืองแกมสีส้ม ผิวของฝักมีลักษณะขรุขระ ฝักมีความยาวประมาณ 5-7.5 เซนติเมตร

สรรพคุณของจุกโรหิณี

1. ผลนำมาต้มกับน้ำดื่ม จะช่วยลดระดับน้ำตาลในเลือดได้ (ผล)
2. ช่วยแก้อาการอ่อนเพลีย ช่วยบำรุงกำลัง (ราก)
3. รากใช้เป็นยาแก้ไข้เพื่อโลหิต แก้ลมปลายไข้ (ราก)
4. ช่วยแก้อาการร้อนในกระหายน้ำ ช่วยลดความร้อนในร่างกาย (ราก)
5. รากจุกโรหิณีนำมาเคี้ยวกับพลูจะช่วยแก้อาการไอ (ราก)
6. ช่วยแก้หอบหืด (ราก)
7. ช่วยแก้อาการอาเจียน (ใบ, ราก)
8. ช่วยแก้เสมหะผิดปกติ เสมหะพิการ (ใบ, ราก)
9. ผลนำมาตั้งไฟสุกใส่น้ำ นำไปเผาไฟให้อุ่น ใช้เป็นยาหยอดหู หรือนำผลมาเผาไฟเอาน้ำใช้หยอดหูให้นาน (ผล)
10. ผลนำมาผสมกับมดแดงย่าง ใช้ต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้ลมพิษได้ (ผล)
11. ถ่านนำมาต้มกับน้ำดื่มจะช่วยขับลม แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อได้ (เถา)
12. ผลนำมาผสมกับฝอยลม ใช้ต้มกับน้ำดื่มเป็นยาขับลมในกระเพาะอาหาร หรือนำผลมาเผาไฟเอาน้ำ ใช้ขับลม (ผล)
13. ทั้งต้นมีรสฝาดและสุขุม ใช้ต้มดื่มเป็นยาแก้อาการปวดท้องอันเนื่องมาจากโรคกระเพาะอาหารอักเสบ (ทั้งต้น)

)

14. ใบหรือรากใช้เป็นยาแก้อาการท้องเดิน ท้องร่วง ท้องเสีย (ใบ, ราก)
15. ช่วยแก้บิด แก้ปวดเบ่ง มูกเลือด (ใบ, ราก)
16. ทั้งต้นใช้เข้ายาแก้โรคตับพิการ (ทั้งต้น)
17. ใบที่เปลี่ยนรูป เอาข้าวมายัดใส่แล้วนำไปเผาไฟจนข้าวสุก แล้วข้าวจะกลายเป็นสีม่วง นำมารับประทานเพื่อช่วยป้องกันอาการเจ็บม้ามในขณะออกกำลังกายได้ (ใบ)
18. ใบมีรสฝาด ใช้ภายนอกเป็นยาฝาดสมาน สมานแผล หรือจะใช้รากปรุงเป็นยาฝาดสมาน หรือใช้ภายนอกนำมาทาแผลเพื่อเป็นยาสมานแผลก็ได้เช่นกัน (ใบ, ราก)

ประโยชน์ของจุกโรหิณี

1. ใบอ่อนใช้รับประทานได้ โดยใช้รับประทานร่วมกับขนมจิ้น
2. ผลนำมาผสมกับข้าวเย็นเหนือ ใช้เลิกบุหรี

คำสำคัญ : จุกโรหิณี

ที่มา : <https://medthai.com/>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-05-26

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1598&code_db=610010&code_type=01